

20 januari 2017

## Hindoeïsme: geweldloosheid en mededogen Vanaf 3000 v. C.



Op dit reliëf uit een hindoeïstische tempel zit Shiva, de god van het welzijn, ontspannen op zijn troon. Lachend vertrappt hij de dwerg van onwetendheid. Met zijn muziekinstrument geeft hij het onverbiddelijke ritme van het universum aan: dag en nacht, zomer en winter, geboorte, dood en wedergeboorte. De wereld krijgt haar welzijn niet cadeau: Shiva is een god van tegenstellingen, die voortdurend alles vernietigt en vernieuwt.

Hindoes weten dat deze wereld geen oord is van geluk. We zitten gevangen in de *samsara*, het levenswiel (op bovenstaand reliëf de cirkel achter Shiva). Ieders ziel keert na de dood telkens weer terug in een ander lichaam, als mens, dier of plant. Als de ziel in een mens reïncarneert is dat een belangrijke gebeurtenis, want mensen hebben het vermogen *karma* te verminderen. Alle slechte daden tijdens vorige levens zitten opgebouwd in het *karma* en veroorzaken steeds meer lijden. Als mens heb je daarom de taak geweldloos en vol mededogen te leven –wat een strijd is met de eigen verlangens-, waardoor het *karma* beetje bij beetje wordt uitgedoofd. Dan is er kans dat de ziel op den duur uit de *samsara* wordt bevrijd en niet weer aan een leven vol lijden moet beginnen.

Niet alleen om *karma* uit te doven moeten we eerbied hebben voor alles wat leeft. Een andere reden is het bestaan van een universele ziel. Alle individuele zielen zijn één met die ziel en met elkaar verbonden, en daarom is geweldloosheid, *ahimsa*, voor de hindoes een heilige plicht. Het betekent dat je geen fysiek en geen psychisch geweld gebruikt, levende wezens geen pijn doet of misbruikt, ook dieren en planten niet, en dat je zachtmoedig bent, vol mededogen en geen vooroordelen of negatieve gedachten hebt over anderen. In de Mahabharata wordt het zo verwoord: *Dit is het summum van plicht: doe nooit aan anderen wat je niet zou willen dat zij jou aandoen.* De gulden regel, zoals wij die ook kennen: wat gij

niet wilt dat u geschiedt, doet dat ook een ander niet.

Het hindoeïsme ontstond ongeveer 3000 v. C. en is de oudste wereldreligie. De wereldreligies leverden de fundering en de idealen voor het latere sociaal werk, en het hindoeïsme gaf met haar leer van verbondenheid, menselijke verantwoordelijkheid en *ahimsa* als eerste een antwoord op de vraag waarom we eigenlijk sociaal zouden willen zijn.

Verder in de geschiedenis kunnen we, denk ik, niet terug in de zoektocht naar de wortels van het sociaal werk.

### **Bron**

Colleges Indiase filosofie, gegeven door prof.dr. G. Chemparathy aan de RUU

### **Afbeelding**

De god Shiva in de Madurai Meenakshi tempel, India. Vrij van auteursrechten:  
<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:MaduraiTempleLordShiva.JPG>